

*Tahir Shah*

# Kalifo rūmai

*Metai Kasablankoje*



*Tahir Shah*  
Kalifo  
rūmai  
*Metai Kasablankoje*

Iš anglų kalbos vertė  
*Rasa Drazdauskienė*

VILNIUS 2012

*Negaliu šios knygos laikyti baigta, kol nepadėkojau  
trims moterims:*

*Elisabeth – jūs buvote dosnesnė, negu įsivaizdavote.*

*Emmai – mano balse turėjote išgirsti, koks esu dėkingas.*

*Rachanai – su didžiule meile; ačiū už tai,*

*kad nepabūgai didžios nežinomybės.*

Tahiras Shahas  
Dar Khalifa, Kasablanka

## PIRMAS SKYRIUS

*Dvi nendrės geria iš to paties  
upelio. Viena iš jų tuščiavidurė,  
kita – cukranendrė.*

Marokiečių patarlė

Nuščiuvusi prieblanda dvelkė liūdesiu. Kavinė buvo pilnutėlė pailgaveidžių vyriškių ilgais drabužiais, siurbčiojančių juodą kavą, rūkančių tamsų tabaką. Tarp stalų vinguriavo padavėjas, ant ištiestų pirštų galiukų iškėlęs padėklą su stiklinėmis. Tai buvo akimirka, kai diena virsta naktimi. Sėdintieji giliai traukė cigarečių dūmus, kosėjo ir žvelgė į gatvę. Vieni nerimavo, kiti svajoto, treči šiaip sėdėjo tylėdami. Maroke, šiaurės vakarų Afrikos dykumų karalystėje, prisiglaudusioje prie Atlanto vandenyne kranto, tas pats ritualas atliekamas kiekvieną vakarą. Išblėsus paskutiniams saulės spinduliams, žmonės vėl sušneko, ramių balsų gaudesys švelniai gožė transporto triukšmą.

Kavinė siauroje Kasablankos gatvelėje man atrodė paslaptiniga vieta, turinti sielą, gresianti pavojais. Jutau, kad čia nebėra jokių apsaugos tinklų, kad kiekvienas gyventojas vaikšto siauru tikrovės lynu. Troškau ne tik atsidurti čia kaip keliautojas, bet ir gyventi tokiam mieste.

Mano žmona Rachana buvo nėščia, jai šis planas iš pat pradžių kėlė abejonių. Jos dar labiau sustiprėjo, man pradėjus pais-

tyti apie poreikį gyventi pavojingai ir nebūti niekuo tikram. Ji sakė, kad mūsų mažajai dukrytei reikia saugumo, jos vaikystei egzotika visai nereikalinga. Aš didinau statymus, žadėjau virėją, kambarinę, galybę auklių ir saulę – nuolat šviečiančią, pasakišką saulę. Jau aštuonerius metus, nuo tada, kai atsikraustė iš Indijos į blausų Londoną, Rachana beveik nematė saulės. Buvo kone pamiršusi, kaip ji atrodo. Priminiau, ko mums taip trūksta, – akinančios geltonos ryto šviesos, besiskverbiančios pro miegamojo užuolaidų plyšius, kamanių dūzgimo sausmedžio žieduose, sodrių aromatų, sklindančių siauromis gatvelėmis, kuriose suręsti prekystaliai mirgėte mirga įvairiausių prieskonių spalvomis – paprikų ir ciberžolių, cinamono, kumino ir fenugriko. Ir visa tai – šalyje, kurioje šeima tebėra žmogaus gyvenimo šerdis, kurioje išlikusios gyvos tradicijos, kurioje augdami vaikai sužino, kas yra garbė, išdidumas ir pagarba.

Aš nuvargau nuo mūsų niekingos egzistencijos, nuo ankšto buto, pro kurio popieriaus plonumo sienas mus nuolat kankino besikivirčijanti kaimynų pora. Norėjau pabėgti į namą, kuriame yra kur apsisukti, fantaziją, įkvėptą „Tūkstančio ir vienos nakties“, su arkomis ir kolonomis, kurio aukštos durys pagamintos iš kvapnios kedro medienos, kurio kiemuose veši slapti sodai, stūkso arklidės, fontanai, auga vaismedžiai, o kambarių jame – dešimčių dešimtys.

Visi, kurie nors kartą yra mėginę palikti drėgnus Anglijos krantus, mano, kad tam būtina pateikti kuo daugiau priežasčių. Ne kartą esu pagalvojęs, kaip piligrimai, keliavę laivu *Mayflower*, išvis sugebėjo išplaukti. Draugai ir giminaičiai pasiryžusius pabėgti laiko bepročiais. Manieji elgėsi taip pat. Iš pradžių jie šai-

pėsi iš mano planų išvykti gyventi į užsienį, o kai galiausiai suprato, kad manęs nedomina įprastos vietos – pietų Prancūzija ar Ispanija, – pradėjo atkalbinėti. Išvadino mane neatsakingu, niekam tikusiu tėvu, svajokliu, kuriam negali pasisekti.

Spaudimas atsisakyti svajonės vis didėjo. Jis tapo toks stiprus, kad jau buvau jos beatsižadąs. Tik staiga vieną niūrų žiemos rytą Londono centre einu pro susibūrusią minią žmonių. Jie buvo apstoję pagyvenusį vyriškį, kurį du policininkai laikė prielenkę prie žemės. Vyriškis buvo apsirengęs kaip verslininkas – išlygintais baltais marškiniais, šilko kaklaraiščiu, kostiumu su liemene, atlake įsisegęs stambų raudoną gvazdiką. Apimtas ekscentriškumo priepuolio, jis buvo nusimovęs kelnes, o trumpikes užsimaukšlinęs ant galvos. Policininkai, kuriems tai anaip tol neatrodė juokinga, užlaužė vyriškio rankas už nugaros ir sukaustė jas antrankiais. Netoliese garsiai šaukė jauna moteris, maldaudama pareigūnų išvežti „pamišėlį“.

Stumiamas į šarvuotą policijos automobilį, vyriškis atsigrėžė ir suriko:

– Nešvaistykite bergždžiai gyvenimo, vykdydami kitų nurodymus! Būkite individualūs! Siekite savo svajonės!

Plieninės durys užsitrenkė, automobilis greitai dingo iš akių, išsiskirstė ir minia – likau aš vienas. Stovėjau kaip įbestas, galvodamas apie tai, ką mačiau, ką ištarė menamas pamišėlis. Jis buvo teisus. Mūsų visuomenėje, gniaužiamoje salos gyventojų mentaliteto, visi pratę vykdyti nurodymus. Tą akimirką daviau sau žodį. Nesileisiu palaužiamas kitų žmonių lūkesčių. Surizikuosiu, paliksiu šią salą ir išsitempsiu šeimą paskui save. Mes visi drauge ieškosime laisvės bei žemės, kurioje galėsime būti savimi.



Tahiras Shahas (g. 1966 m.) – Londone kilmingoje afganų šeimoje gimęs rašytojas, keliautojas ir dokumentinių filmų kūrėjas, 2003 metais paliko Jungtinę Karalystę ir persikėlė į Maroką, Kasablanką, kur iki šiol su šeima ir gyvena. Tahiras Shahas yra parašęs devynetą knygų, paremtų keliaujant įgyta patirtimi, jo dokumentiniai filmai rodomi per *National Geographic Channel*, *The History Channel*.

Vaikystėje autorių žavėjo tėvo pasakojimai apie Maroką, apie senelį, kuris paskutinius gyvenimo metus praleido Tanžere. Ieškodamas vietos, kur svarbiausia – šeima ir laisvė, kur

nėra europietiško smulkmeniškumo ir saugumo, kur galima būti savimi ir kur viskas nutvieksta išsiilgtos saulės, o ne persmelkta angliškos drėgmės, Tahiras Shahas leidžiasi į avantiūrą. Įsigyja nepaprastai žavų, bet apgriuvusį namą *Dar Khalifa* – Kalifo rūmus – Kasablankoje, išsiveža žmoną, mažą dukrytę ir trijų savičių sūnelį ir pradeda naują gyvenimą. Tačiau jis nė nenumanė, kad nuostabiuose Kalifo rūmuose jo lauks tarnai, kurie tvarkys šeimnininko gyvenimą savaip, gausybė džinų, kuriems išvaikyti reikės daugybės egzorcistų... Kad Maroke viskas kitaip – kitos tradicijos, kiti papročiai, kitoks laiko suvokimas ir žmonių elgesys. Niekuo negalima tikėti, niekas nėra toks, koks atrodo. Rausvas glitėsis ant kambario sienos, pasirodo, yra paslaptingas sėkmę nešantis ženklas, o geriausi staliai... bepirščiai. Tahiras Shahas atkakliai stengiasi prisijaukinti Maroką, Kasablanką ir Kalifo rūmus, o skaitytojui telieka pripažinti, kad nieko juokingesnio ir labiau jaudinamo už tas pastangas jam nėra tekę girdėti. Daugybė nuostabiausių istorijų – apie knygų siuntą iš Anglijos, apie vėžlio pirkimą, džinų išvaymą, plytelių klojimą – rytietiškai puošnios kaip tūkstantis ir viena naktis, išmintingos ir juokingos. Tai knyga, kurią skaitant Maroko saulė nejučia nušvis kiekvieno gyvenime.

- *Ar jūs tikite džiniais?*  
– *Mais oui, be abejo, – atsakė ji.*  
*Kol aš svarsčiau, ką čia atsakius, grafiene prakalbo:*  
– *Pagyvenkite Maroke ilgiau, ir jie įsiskverbs jums į kraują. Gal jums tai nuskambės keistai, bet jie patys nusprendžia.*  
– *Ką nusprendžia?*  
– *Nusprendžia, ar leisti jums jais patikėti, – atsakė ji.*

ISBN 978-9986-16-685-6



www.tytoalba.lt

© Photos: Ingrid Pullar